

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 9 มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาประเภทของสื่อมวลชน และลักษณะการใช้สื่อมวลชน ที่ครูอาจารย์และนักเรียนใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 9

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูอาจารย์ และนักเรียน เกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในด้านต่อไปนี้

2.1 ประโยชน์จากเนื้อหาของสื่อมวลชน

2.2 ปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อมวลชน ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของครูอาจารย์ และนักเรียน ในการใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูอาจารย์วิชาสังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนรัฐบาล เขตการศึกษา 9 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2527 จำนวนครูอาจารย์ 80 คน นักเรียน 400 คน รวมทั้งสิ้น 480 คน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม 1 ชุด เพื่อถามความคิดเห็นของครูอาจารย์สังคมศึกษา และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check test) ถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบประเภทของสื่อมวลชน และลักษณะการใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์จากเนื้อหาสาระของสื่อมวลชน ปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อมวลชน ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open end) ถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรในโรงเรียนบางปะกอกวิทยาคม กรุงเทพมหานคร โดยใช้กับครูอาจารย์จำนวน 5 คน นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 35 คน แล้วนำมาปรับปรุงเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 480 ชุด และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืนมาทั้งหมด 480 ชุด จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่ามัธยิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. ครูอาจารย์สังคมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นครูอาจารย์หญิง ร้อยละ 52.50 ครูอาจารย์ชาย ร้อยละ 47.50 มีอายุอยู่ระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.25 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 91.25 มีประสบการณ์ในการสอนวิชาสังคมศึกษา ระหว่าง 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.75 มีจำนวนคาบการสอนระหว่าง 16-18 คาบต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 43.75 ครูอาจารย์สังคมศึกษาที่ทำหน้าที่พิเศษนอกเหนือจากการสอนวิชาสังคมศึกษา คือ เป็นครูประจำชั้นมีจำนวนมากถึงร้อยละ 65 นอกจากนี้ยังเป็นครูฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปกครอง และอื่น ๆ อีกด้วย

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นนักเรียนหญิง คิดเป็นร้อยละ 60 นักเรียนชาย คิดเป็นร้อยละ 40 นักเรียนส่วนใหญ่มีอายุประมาณ 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.75 บิดาของนักเรียนอายุระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 73.75 อายุของมารดาอยู่ระหว่าง 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 70.75 อาชีพของบิดา ส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.50

อาชีพของมารดา ส่วนใหญ่ทำนาทำไร่ เช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 52.75 บิดามีรายได้ต่อเดือน ประมาณ 1,000 - 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.00 มารดามีรายได้ต่อเดือน ประมาณ 1,000 - 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.75 การศึกษาของบิดาจบชั้น ประถมปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 57.00 ส่วนการศึกษาของมารดาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 78.00

3. ที่บ้านของครูอาจารย์สังคมศึกษา และที่บ้านของนักเรียนส่วนใหญ่มี เครื่องมือ สื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ ซึ่งสามารถทำให้ ติดตามข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อมวลชนได้อย่างเต็มที่

4. ครูอาจารย์สังคมศึกษา และนักเรียน ยอมรับว่า ประเภทของสื่อมวลชน ที่ใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด คือ หนังสือพิมพ์ และทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า สื่อมวลชนที่ควรใช้มากที่สุด คือ หนังสือพิมพ์ ภาพนิ่ง และนิทรรศการ การสาธิต และการแสดงสินค้า อย่างไรก็ตาม ครูอาจารย์ และนักเรียนก็ยังเห็นว่า ควรใช้สื่อมวลชนอื่น ๆ ในการเรียนการสอน อยู่ในเกณฑ์มากเหมือนกัน

5. ครูอาจารย์สังคมศึกษา และนักเรียน เห็นว่า ครูสังคมศึกษา ได้ใช้สื่อมวลชนแต่ละประเภทในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

- ประเภทวิทยุ และเครื่องบันทึกเสียง ครูอาจารย์ เห็นว่า ได้ใช้ในระคับนาน ๆ ครั้ง เป็นส่วนใหญ่ ส่วนนักเรียนเห็นว่า ครูอาจารย์ได้ใช้ในระคับนาน ๆ ครั้ง และไม่ใช้เลยเป็นส่วนใหญ่

- ประเภทโทรทัศน์ และแถบบันทึกภาพ ครูอาจารย์เห็นว่า ส่วนใหญ่ได้ใช้ในระคับบ่อยครั้ง ส่วนนักเรียนเห็นว่า ครูอาจารย์ได้ใช้ในระคับนาน ๆ ครั้ง เป็นส่วนใหญ่

- ประเภทภาพยนตร์ ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า ได้ใช้ในระคับนาน ๆ ครั้ง

- ประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งครูและนักเรียน เห็นว่า ได้ใช้ในระคับบ่อยครั้งเป็นส่วนใหญ่

- การใช้สื่อมวลชนในลักษณะอื่น ๆ ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า ส่วนใหญ่ได้ใช้ในระคับนานครั้ง

6. ครูอาจารย์สังคมศึกษา และนักเรียน เห็นว่า สื่อมวลชนได้ให้เนื้อหาสาระ ที่เป็นประโยชน์ ดังนี้

- จากการฟังวิทยุ และชมโทรทัศน์ ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียนได้รับความรู้จาก รายการข่าว และรายการที่ให้ความรู้ หรือสารคดีต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก ส่วนความรู้จากรายการบันเทิง และการโฆษณาต่าง ๆ ได้รับประโยชน์ในระดับปานกลาง

- จากการชมภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์ และจากเครื่องบันทึกภาพโทรทัศน์ ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน ได้รับความรู้จากการชมภาพยนตร์ประเภทวิชาการ สารคดี อยู่ในระดับมาก ภาพยนตร์ประเภทสายลับ สืบสวน ชีวิต มีคติ ให้ประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนภาพยนตร์ประเภทบันเทิง กำลังภายใน เพลง วิทยุ อยู่ในระดับน้อย

- จากการอ่านหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า ได้รับความรู้จากคอลัมน์ ข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ข่าวการศึกษา สารคดีข่าว ข่าวสังคม พจนานุกรม อยู่ในระดับมาก ความรู้จากคอลัมน์ พยากรณ์อากาศ เต็มและเขาวงกต บทความ ความคิดเห็น ครูอาจารย์เห็นว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนนักเรียน เห็นว่า อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคอลัมน์บทบรรณาธิการ บทสัมภาษณ์ ประวัติบุคคล กีฬา ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า ให้เนื้อหาสาระอยู่ในระดับปานกลาง และคอลัมน์ บันเทิง การ์ตูน พยากรณ์ชีวิต ประกาศ หรือโฆษณา ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า ให้ความรู้ที่อยู่ในระดับน้อย

- จากการดู หรืออ่านป้ายประกาศและโฆษณาต่าง ๆ ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน ได้รับความรู้ที่อยู่ในระดับปานกลางแทบทั้งหมด ยกเว้นความรู้จากป้ายประกาศป้ายทางราชการเท่านั้น ที่นักเรียนเห็นว่าให้ความรู้ที่อยู่ในระดับมาก

7. ครูอาจารย์สังคมศึกษา และนักเรียน เห็นว่า เนื้อหาสาระของสื่อมวลชนต่าง ๆ สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในรายวิชาต่าง ๆ ได้อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชา เหตุการณ์ปัจจุบัน การเมือง การปกครอง และประชากรกับคุณภาพชีวิต

8. ครูอาจารย์สังคมศึกษา และนักเรียน เห็นว่า เนื้อหาสาระของสื่อมวลชนทำให้ได้รับประโยชน์แก่ครูอาจารย์ และนักเรียน อยู่ในระดับมาก

9. ปัญหาและอุปสรรคของการใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน มีความเห็นว่า ประเด็นส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และบางประเด็นมีปัญหาในระดับน้อย

10. ข้อเสนอแนะ ทั้งของครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า สื่อมวลชนควรเสนอเนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ สร้างสรรค์สังคม และส่งเสริมค่านิยม จริยธรรม ตลอดจนสามารถนำมาใช้ในวิถีชีวิตประจำวันได้

การอภิปรายผล

1. จากการสำรวจการมีเครื่องมือสื่อสารมวลชนในบ้าน มีข้อมูลว่า ที่บ้านของครูอาจารย์ และที่บ้านของนักเรียน พบว่า ส่วนใหญ่มีเครื่องมือสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเภทเครื่องรับวิทยุ และเครื่องรับโทรทัศน์ ซึ่งมีเพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวนที่เคยสำรวจพบของทั่วราชอาณาจักร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2525 : 13-23) ซึ่งสำรวจในปี 2522 เกี่ยวกับจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุทั่วราชอาณาจักร มีร้อยละ 79.2 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีร้อยละ 75.0 และจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ที่บ้านของครูอาจารย์ มีร้อยละ 78.75 ที่บ้านของนักเรียน มีร้อยละ 86.25 ส่วนจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ทั่วราชอาณาจักร มีร้อยละ 17.00 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีร้อยละ 4.3 และจากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ที่บ้านของครูอาจารย์ มีร้อยละ 87.50 ที่บ้านของนักเรียน มีร้อยละ 71.50 จึงแสดงให้เห็นว่า ที่บ้านของครูอาจารย์ และนักเรียน ในเขตการศึกษา 9 มีเครื่องมือสื่อสารทั้งสองประเภทดังกล่าวมากกว่าจำนวนเฉลี่ยทั่วราชอาณาจักร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างเห็นได้ชัดเจน จึงเป็นข้อสังเกตอีกว่า แม้ผู้ปกครองจะมีรายได้น้อย อาจให้การศึกษาแก่บุตรไม่เพียงพอ แต่การให้ความรู้โดยอาศัยเครื่องมือประเภทวิทยุ และโทรทัศน์ ผู้ปกครองและครูอาจารย์ก็สามารถอ่านช่วยประโยชน์ให้บุตรหลานได้ใช้ศักยภาพความรู้ได้เต็มที่ ส่วนเครื่องมือสื่อสารมวลชนประเภทอื่น ๆ ก็พบว่า มีอยู่ในเกณฑ์มากพอที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนเหล่านี้ได้เป็นอย่างมาก ยกเว้นแถบพื้นที่สภาพซึ่งเพิ่งจะเริ่มมีบทบาทมากขึ้นตามลำดับในสังคมปัจจุบัน และพบว่ายังมีจำนวนไม่มากนัก

2. การติดตามสื่อมวลชนต่าง ๆ ของครูอาจารย์ และนักเรียน พบว่า ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน ติดตามสื่อมวลชนเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะนักเรียนซึ่งพิจารณาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของ บำรุง สุขพรรณ (2526 : 169-171) พบว่า มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาส่วนกลาง กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ รับฟังวิทยุ

เป็นประจำ ร้อยละ 75.60 ซึ่งจากการสำรวจครั้งนี้ พบว่า มีร้อยละ 73.75 เช่นกัน การชมโทรทัศน์นักเรียนในส่วนกลางชมเป็นประจำทุกวัน ร้อยละ 95.00 แต่จากการสำรวจครั้งนี้ พบว่า นักเรียนในเขตการศึกษา 9 มีการชมโทรทัศน์ ร้อยละ 58.50 การอ่านหนังสือพิมพ์ นักเรียนส่วนกลางอ่านเป็นประจำ ร้อยละ 39.70 การสำรวจครั้งนี้มี ร้อยละ 41.25 และการชมภาพยนตร์ นักเรียนในส่วนกลางไปชมในระดำนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ 51.40 จากการสำรวจครั้งนี้ พบว่า นักเรียนสนใจชมภาพยนตร์ในช่วงระหว่าง 2-4 สัปดาห์ ร้อยละ 73.25 ซึ่งเปรียบเทียบแล้วก็เห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ที่ใกล้เคียงกัน ยกเว้นการติดตามโทรทัศน์ซึ่งนักเรียนในส่วนกลางสามารถเลือกชมได้หลายกรณี และอาจมีเครื่องรับโทรทัศน์มากกว่าที่ใด ส่วนครูอาจารย์ พบว่า มีการติดตามสื่อมวลชนมากกว่านักเรียนแทบทุกประเภท ซึ่งพอจะเห็นได้ว่าทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน สามารถได้รับความรู้จากเนื้อหาสาระของสื่อมวลชนไปใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาได้เต็มที่

3. ประเภทของสื่อมวลชน พบว่า ครูอาจารย์สังคมศึกษา และนักเรียนส่วนใหญ่ เคยใช้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร ภาพนิ่ง (สไลด์) นิทรรศการ ซึ่งทั้งครูอาจารย์ จำนวนทั้งหมด และนักเรียนเกือบทั้งหมด เห็นว่า ควรนำมาใช้ในการเรียนการสอน ส่วนสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ จำนวนครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า ควรใช้เกินกว่าร้อยละ 90.00 แทบทั้งนั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมศรี ศรีประไพ (2513 : 100) ที่พบว่า นักเรียนชายและหญิงมีความสนใจในการติดตามสื่อมวลชนมากพอสมควร และเห็นว่า สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และโศภาพรณ นามวงศ์ (2513 : 98) พบว่า การใช้หนังสือพิมพ์เป็นอุปกรณ์สามารถนำมาใช้เป็นอุปกรณ์ในการสอนวิชาสังคมศึกษาได้เป็นอย่างดี ทวงแสง สุวรรณศรี (2515 : 80) พบว่า นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความคิดเห็นว่า สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ และวิทยุ ช่วยให้ได้รับความรู้และนำมาใช้ในบทเรียนได้ในระดับปานกลาง ดังนั้นจากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย เห็นว่า สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนซึ่งสมควรที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

4. เกี่ยวกับลักษณะการใช้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ในการเรียนการสอน พบว่า ครูอาจารย์ได้นำเอาสื่อมวลชนมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชา สังคมศึกษา ซึ่งมีลักษณะการใช้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน ตามประเภทของสื่อ คือ ออกมาในรูปแบบ ของกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษา อภิปราย แสดงความคิดเห็น จากเนื้อหาสาระ ของสื่อมวลชน ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาในบทเรียน และเพื่อเป็นการสร้างความสนใจ ของนักเรียนให้สนใจเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งจะทำให้มีสัมฤทธิ์ผลต่อการเรียนการสอนได้ แต่ที่พบว่า ครูอาจารย์ได้ใช้ในระดัมนาน ๆ ครั้ง เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เนื้อหาหลักสูตรมีมาก เวลาไม่เพียงพอที่จะนำสื่อมวลชนมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ดังผลการ วิจัยของ ทิเรก พรสีมา (2518 : 36) ที่พบว่า ปัญหาการใช้วิทยุโรงเรียนของ โรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการเตรียมตัว และ เตรียมอุปกรณ์การสอน ไม่สามารถใช้อุปกรณ์การสอนได้ครบตามที่คู่มือเสนอแนะ และมี เครื่องรับวิทยุไม่เพียงพอ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากครูอาจารย์นำเอาสื่อมวลชนมาใช้ใน ลักษณะต่าง ๆ ของกิจกรรมแล้วก็จะเกิดผลดีต่อการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาได้ ทั้งนี้ ครูจะต้องเป็นผู้ที่วางแผนและใช้วิธีในการจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาและนำสื่อมวลชน มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

5. คำแนะนำจากเนื้อหาสาระ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน พบว่า ครูอาจารย์ และนักเรียน ได้รับความรู้จากรายการหรือคอลัมน์ข่าวทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ และรายการที่ให้ความรู้ หรือสารคดี อยู่ในระดัมนาน ส่วนรายการ หรือ คอลัมน์ประเภทบันเทิง หรือโฆษณาต่าง ๆ เห็นว่า อยู่ในระดัมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผล การวิจัยของ สุภา ช่างโชติ (2509 : 140) ไพพร เล็กอุทัย (2512 : 103) สมศรี ศรีประไพ (2515 : 100) โสภภาพรณ นามวงศ์ (2513 : 98) จุฬาทิพย์ บุญยทรศนี (2516 : 98) ทิรพา ทองเสวต (2518 : 72) ซึ่งยอมรับว่า เนื้อหาสาระของสื่อมวลชนโดยเฉพาะรายการ ข่าว เหตุการณ์ปัจจุบัน บทความ บทวิจารณ์ หรือสารคดีต่าง ๆ ให้ประโยชน์อยู่ในระดัมนาน ส่วนรายการหรือคอลัมน์ ที่เกี่ยวกับการ บันเทิงให้เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการเรียนการสอนอยู่ในระดัมน้อย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัย ก็ยังเห็นว่า ในการจัดรายการ หรือคอลัมน์ ที่สื่อมวลชนนำเสนอ นั้น ย่อมที่จะต้องมีทั้ง สาระทางวิชาการ และค่านันทนาการควบคู่กันไป เพราะหากสื่อมวลชนให้สาระเพียงอย่างเดียว

อย่างหนึ่งย่อมอาจจะทำให้ไม่ค่อยได้รับความสนใจมากตลอดไปก็ได้ ดังผลการวิจัยของ
 ดวงแสง สุวรรณศร (2515 : 80) ที่พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นในค่านิยมเกี่ยวกับการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษาในระดับปานกลาง ส่วนมากนิสิตได้รับอิทธิพลของสื่อมวลชน
 ในค่านิยมบันเทิงมากกว่า และสมพงษ์ แดงทาค (2518 : 65) พบว่า ความคิดของ
 ผู้ปกครอง กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการจัดรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กนั้น
 รายการที่เด็กชมมากที่สุด คือ รายการบันเทิง ส่วนผู้ปกครองชอบรายการบันเทิง และ
 วิชาการ และยังเห็นว่ารายการที่มีประโยชน์สำหรับเด็ก ควรจัดในรูปของ รายการบันเทิง
 ที่สอดแทรกวิชาการ หรือความรู้ควบคู่กันไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่า เนื้อหาสาระของ
 สื่อมวลชน ที่นำเสนอสมควรจะได้ให้สาระทางวิชาการให้มาก ในขณะที่เดียวกันก็ต้องมี
 รายการบันเทิงนำเสนอด้วยเช่นกัน ถ้าจะให้เหมาะสมก็ควรจะมีทั้งรายการทางวิชาการ
 ที่สอดแทรกในรายการบันเทิงไปด้วยได้ อย่างไรก็ตามหากครูอาจารย์ และนักเรียน จะนำ
 เอาเนื้อหาสาระจากรายการทางสื่อมวลชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์แล้ว ก็ควรที่จะรู้จัก
 เลือกสรร หรือแยกแยะเอาเนื้อหาสาระที่เหมาะสมจากรายการนั้น ๆ มาใช้ในการเรียน
 การสอนได้

6. ด้านการนำเอาเนื้อหาสาระของสื่อมวลชนมาใช้ในรายวิชาต่าง ๆ นั้น
 พบว่า ความคิดเห็นทั้งของครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า สามารถที่จะเอาเนื้อหาสาระ
 ของสื่อมวลชนมาใช้ในรายวิชาต่าง ๆ ทุกวิชาในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชา
 เหตุการณ์ปัจจุบัน วิชาการเมือง การปกครอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า เป็นรายวิชาที่สื่อมวลชน
 สามารถใช้เนื้อหาสาระได้อย่างเต็มที่ ซึ่งครูอาจารย์ และนักเรียน ควรจะได้นำเนื้อหา
 สาระจากสื่อมวลชนต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด หรือรวมทั้งรายวิชาอื่นก็
 ควรนำเอาเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมาใช้ให้มากเช่นกัน ดังผลการวิจัยของ สุภา
 ช่างโชติ (2509 : 142) ที่พบว่า นักเรียนชายหญิงได้รับความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์
 ปัจจุบัน และแนวโน้มของสังคมมาก ไพพร เล็กอุทัย (2512 : 103) ที่พบว่า
 รายการวิทยุกระจายเสียง มีครูสนใจรายการข่าวมากที่สุด และรายการต่าง ๆ ให้ความรู้
 พอสมควร นักเรียนสนใจรายการความรู้ ข่าว และสารคดี โสภภาพรณ นามวงศ์
 (2515 : 97) ที่พบว่า การใช้หนังสือพิมพ์รายวันให้ความรู้วิชาสังคมศึกษา เป็นอุปกรณ์
 ประกอบการสอนของครูได้ และทำให้นักเรียนสนใจเพิ่มขึ้น จุชาติพย์ บุญยทรศนีย์
 (2516 : 98) พบว่า ผู้ฟังรายการวิทยุในเขตกรุงเทพมหานคร สนใจรายการสารคดี



และบทความเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญ และข่าว ทีวี ทง เสวต (2518 : 72) พบว่า อาจารย์และนักศึกษาสาขาสังคมศึกษา สนใจอ่านหนังสือพิมพ์ โดยอ่านเกี่ยวกับข่าวการเมือง บทความ และบทวิจารณ์มากที่สุด และคลุติ ยั่งยืน (2524 : 85) ที่พบว่า เนื้อหาสาระของรายการโทรทัศน์ควรเน้นความรู้ทั่วไปที่สามารถนำไปใช้กับบทเรียนได้

7. เกี่ยวกับเนื้อหาสาระของสื่อมวลชนจากการวิจัย พบว่า เนื้อหาสาระของสื่อมวลชน มีประโยชน์ต่อครูอาจารย์ อยู่ในระดับมากทุกข้อ และนักเรียนส่วนใหญ่ก็เห็นว่า มีประโยชน์อยู่ในระดับมากเช่นกัน มีเพียงบางข้อที่นักเรียน เห็นว่า เนื้อหาสาระของสื่อมวลชนทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์ในระดับปานกลาง ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจเช่นกัน นั่นคือ ในข้อที่ว่าทำให้นักเรียนเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อมวลชนต่าง ๆ นั้น ทำให้ผู้รับสารไม่แน่ใจว่าได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่นั้นเอง เช่นนักเรียนเห็นว่า หนังสือพิมพ์มีการเสนอหัวข้อข่าวที่ใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม การเสนอข่าวที่เป็นไปในทางที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น การลักทรัพย์ ปล้นจี้ หรืออาชญากรรมต่าง ๆ หรือโทรทัศน์ ตลอดจนภาพยนตร์ เสนอเนื้อหาสาระที่ทำให้เกิดการเลียนแบบทั้งในทางที่ดีและไม่พึงประสงค์ได้ จึงทำให้นักเรียนไม่แน่ใจว่าเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยให้เขาวางตัว หรือมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง หรือพึงประสงค์ได้มากเท่าที่ควร ในข้อที่ว่าเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนทำให้นักเรียนค้นคว้าหรือเตรียมตัวในการเรียนการสอนได้ดีหรือไม่ ซึ่งนักเรียนเห็นว่าให้ประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า อาจเป็นเพราะนักเรียนยังไม่ได้ศึกษามาก่อนว่าสื่อมวลชนจะให้ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระ หรือนักเรียนอาจไม่มีเวลาพอที่จะค้นคว้าได้อย่างเต็มที่ หรือนักเรียนมีภาระที่ต้องช่วยเหลือทางบ้านก็ได้ จึงทำให้ไม่แน่ใจว่าจะนำเอาเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมาใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่า หากครูอาจารย์หรือนักเรียนสนใจศึกษาเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนอย่างจริงจังแล้ว น่าจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในระดับมากได้

8. ในด้านปัญหาและอุปสรรคของสื่อมวลชนที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน พบว่า ทั้งครูอาจารย์ และนักเรียน เห็นว่า มีปัญหาและอุปสรรคในบางประเด็นอยู่ในระดับปานกลาง และในบางประเด็นมีปัญหในระดับน้อย ที่น่าสนใจ คือ ปัญหาเกี่ยวกับ

เรื่องเวลาที่จะใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน ครูอาจารย์ และนักเรียน อาจไม่มีเวลาใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องใช้เวลาในการศึกษาเนื้อหาในหลักสูตรซึ่งมีมาก อีกประการหนึ่ง ผลการวิจัยของ ประหยัด สายวิเชียร (2519 : 54) ที่พบว่าการใช้ประโยชน์จากแหล่งชุมชนต่าง ๆ ที่มีปัญหาและอุปสรรคมาก คือ ครูไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเตรียมงานเพื่อการสอนได้อย่างเต็มที่ เช่น การเตรียมอุปกรณ์การสอน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของแหล่งชุมชน เป็นต้น และจากการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า นอกจากครูอาจารย์สั่งหมศึกษา ต้องใช้เวลาในการสอนในจำนวน 16-18 คาบต่อสัปดาห์แล้ว ต้องทำหน้าที่พิเศษอย่างอื่นอีกมาก เช่น เป็นครูอาจารย์ประจำชั้น คิดเป็นร้อยละ 65 เป็นครูอาจารย์ฝ่ายกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 45.00 ซึ่งอาจจะต้องมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นอาจทำให้ไม่มีเวลาเพียงพออย่างเต็มที่ ที่จะใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนก็ได้ ส่วนนักเรียนก็คงต้องมีการเรียนในรายวิชาอื่น ๆ ซึ่งต้องมีกิจกรรมมากเช่นกัน ทั้งนักเรียนบางคนอาจมีภาระที่ต้องช่วยเหลือครอบครัวในการทำงานบ้านหรือหารายได้ช่วยพ่อแม่ก็อาจเป็นได้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัย เห็นว่า หากครูอาจารย์ และนักเรียนมีการวางแผนที่จะศึกษาการใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชน และเตรียมจัดรูปแบบและวิธีเรียนวิธีสอนให้ดีแล้ว ย่อมที่จะทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ลดลง นั่นคือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนให้มากขึ้นนั่นเอง

จากการสรุปผลการวิจัย และการอภิปรายผลนี้ แสดงให้เห็นว่า ครูอาจารย์ และนักเรียนสามารถที่จะนำเอาสื่อมวลชนมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาได้เป็นอย่างดี แต่มีข้อที่เป็นอุปสรรคมาก คือ ในเรื่องเวลานั้นน้อย และเนื้อหาในหลักสูตรมีมาก จึงทำให้โอกาสที่จะใช้สื่อมวลชนในการเรียนการสอนได้รับความสนใจน้อยลง จึงสมควรที่ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้จัดรายการของสื่อมวลชนต่าง ๆ รวมทั้งผู้บริหารในวงการรัฐบาลควรจะได้ให้ความสนใจ และสนับสนุนการเอาสื่อมวลชนไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ซึ่งไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์กับทุกสาขาวิชา และแม้กระทั่งในชีวิตประจำวันของบุคคลได้เป็นอย่างมากด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูอาจารย์สังคมศึกษา

1) ครูอาจารย์ ควรปรับปรุงวิธีการสอนโดยเน้นนักเรียนให้ค้นคว้าหาข้อมูลหรือค้นหาข้อเท็จจริง (Discovery Method) จากแหล่งสื่อมวลชนต่าง ๆ ให้มาก เป็นการฝึกให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักการวิเคราะห์ข้อมูล และตัดสินใจได้ด้วยเหตุผล โดยอาศัยข้อมูลที่ได้อศึกษามาเป็นพื้นฐาน

2) ครูอาจารย์ ควรเป็นผู้มีบทบาทในการชี้แนะให้นักเรียนเป็นผู้รู้จักอ่านข่าวสาร หาข้อมูลจากสื่อมวลชน โดยฝึกทักษะการแยกข้อเท็จจริง (Facts) และความคิดเห็น (Opinions) ออกจากกัน นอกจากนั้นครูควรให้นักเรียนเป็นผู้รู้จัก แยกการอ่าน เพื่อความเพลิดเพลินกับการอ่าน เพื่อหาความรู้แตกต่างกันอย่างไร เป็นต้น

3) ครูอาจารย์ ควรนำความรู้ปัจจุบันที่ได้จากสื่อมวลชนมาประกอบการสอน เพื่อเป็นการเชื่อมโยงความรู้ที่เป็นทฤษฎีกับความ เป็นจริงในสังคม

4) ครูอาจารย์ ควรศึกษาวิธีการใช้สื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ตามประเภทของสื่อ ซึ่งมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามสมัยนิยม เพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน

1) นักเรียนควรจะได้ศึกษาสื่อมวลชนต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง โดยพยายามแบ่งเวลาที่จะศึกษาหาประโยชน์ของเนื้อหาสาระ หรือความรู้ต่าง ๆ ในอันที่จะนำไปใช้ในด้านการเรียนการสอน และการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

2) นักเรียนควรเป็นผู้ที่รู้จักแยกแยะถึงผลที่จะได้รับจากสื่อมวลชน ซึ่งอาจจะมีทั้งในแง่ดีมีประโยชน์และผลในทางที่ไม่พึงปรารถนา เพื่อจะได้หลีกเลี่ยงหรือไม่ปฏิบัติตามในทางที่จะทำให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและสังคม

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

1) ผู้ปกครองโดยเฉพาะพ่อแม่ ควรเป็นผู้คอยชี้แนะในการที่จะให้เด็กเป็นผู้แสวงหาความรู้ และประสบการณ์ในทางที่ถูกต้อง หากพบเห็นในสิ่งที่สื่อมวลชนได้นำเสนอในอันจะทำให้เด็กเกิดการเข้าใจผิดหรือสับสน ผู้ปกครองควรจะเป็นผู้แนะนำ ชี้แจงให้เข้าใจอย่างถูกต้อง และแจ่มชัด

2) ผู้ปกครองควรเป็นผู้ที่พิถีพิถันในการเลือก หรือแสวงหาสื่อมวลชนที่ดีแก่เด็ก เพื่อให้เด็กเห็นคุณค่าของสื่อมวลชน ในทางที่ถูกที่ควร และให้เด็กสามารถนำเอาประโยชน์จากสื่อมวลชนเหล่านั้นมาได้ทั้งในชีวิตประจำวัน และต่อการเรียนของเด็ก

4. ข้อเสนอแนะต่อสื่อมวลชนต่าง ๆ

1) สื่อมวลชนทุกประเภทควรตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่นำเสนอข้อมูลหรือสาระในอันที่จะให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่แก่ผู้รับสารในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม

2) สื่อมวลชนทุกประเภทควรจะได้เน้นหนักถึงการปลูกฝังค่านิยมที่พึงปรารถนาของสังคมในทางที่ถูกที่ควร โดยกระทำเป็นตัวอย่างที่ดีที่ควรแก่การศึกษา

3) สื่อมวลชนควรจะได้นำเสนอเนื้อหาสาระในทางวิชาการให้มากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ ซึ่งเน้นหนักในด้านบันเทิงมากกว่า อาจทำโดยสลับหรือควบคู่ในการให้สาระทางวิชาการ กับด้านบันเทิง เป็นต้น

4) สื่อมวลชนควรจัดให้มีหน่วยงานสำหรับผลิตรายการหรือคอลัมน์ที่เป็นสาระทางวิชาการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ๆ และเยาวชน

5. ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล

1) รัฐบาล หรือกรรมการผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมสื่อมวลชน ควรทบทวนสื่อมวลชนต่าง ๆ ไม่ให้ประพฤติดิกระบียบข้อบังคับ หรือกฎหมาย ซึ่งมีอยู่แล้ว เพื่อให้สื่อมวลชนมีประสิทธิภาพ และเป็นแหล่งที่น่าเชื่อถือ ศรัทธา

2) รัฐบาลควรเสนอแนะหรือกำหนดให้สื่อมวลชนต่าง ๆ ผลิตรายการที่ให้สาระทางการศึกษาให้มากกว่าเท่าที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน่วยงานของกระทรวง-ศึกษาธิการ

6. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1) ควรศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะนำเอาสื่อมวลชนไปใช้ในการเรียนการสอน ในรายวิชาอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

✓ 2) ควรศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนแต่ละประเภทที่มีผลต่อพฤติกรรมของครู นักเรียน เยาวชน หรือผู้ปกครอง ให้กว้างขวางต่อไป